

Haavakipu

- Nosiseptiivinen ja inflammatorinen kipu
- Haavakipu syntyy välittäjäaineiden välityksellä ja bakteerien suorilla vaikutuksilla hermosoluihin.
- Neuropaattinen kipu
 - Useimmat krooniset haavat aiheuttavat molempia; mitä pidempään haava ollut auki, sitä suurempi on neuropaattisen kivun osuus *Franks & Moffat, Int J Low Extr Wounds 2006;5:236-43*
 - 40% säärihaavapotilaista on neuropaattista kipua *Briggs et al, WRR 2007*
- Haavakipu on akuuttia tai kroonista
 - Akuutti kipu liittyy haavan tarkistamiseen, hoitoon, sidosten vaihtoon jne.
- Yli 80% kroonisista haavoista aiheuttaa kipua sidosten vaihtojen välillä

Eri haavatyyppeihin liittyvät huomioon otavat asiat

Kivulias krooninen haava

Laskimoperäinen säärihaava

- Kompressiohoito
- Kohoasento

Iskeeminen haava

- Revaskularisaatio

Painehaava

- Riskiarvio
- Asentohoito
- Apuvälineiden tarkistus
- Ihonhoito

Diabeettinen jalkahaava

- Verensokeritason optimointi
- Jalkahoito
- Kuormituksen vähentäminen

Muut tekijät

- Infektio (selluliitti, osteomyeliitti)
- Inflammatio (vaskuliitti, pyoderma gangrenosum)
- Maligniteetti

Reagoiminen haavan kipuun

- Lisääntynyt kipu kroonisessa haavassa on myös usein merkki haavan komplisoitumisesta
 - Bakteeri-infektio
 - Haavan taustasairauden kuten vaskuliitin aktivoituminen
 - Kudosnekroosin eteneminen
 - Iskemian paheneminen
- Lisääntyneen kivun syy tulisi aina selvittää, ja potilaan kokeman kivun määrää seurata

Puuduteaineiden käyttö annosteltaessa haavaan

Puuduteaine ja valmistemuoto	Suositeltu enimmäisannos/vrk
Lidokaiini eri valmisteissa 0,5-50mg/ml	200-500mg (suurempia annoksia käytetty, 5mg/kg todennäköisesti turvallinen)
Lidokaiinin ja prilokaiinin eutektinen seos (Emla, Tapin) 25+25mg/ml salva	60 g (2 kpl 30 g putkiloita)
Tetrakaiini (Ametop) 4% salva	7,5g (5 kpl 1,5 g putkiloita)

Haavakivun lääkehoito – yhteenveto

Pienen haavan lievä kipu	Peruslääke: parasetamoli tai NSAID Tarvittaessa otettava kipulääke: heikko opioidi (esim. parasetamoli+kodeiini 1 h) ennen haavan hoitoa Toimenpidekipu: haavan puudutus
Kohtalainen haavakipu	Peruslääke: Parasetamoli ja/tai NSAID, gabapentinoidi/muu adjuvantti Tarvittaessa: heikko tai keskivahva opioidi (kodeiini, tramadoli) Toimenpide: haavan puudutus, vahva opioidi (esim. oksikodoni 10mg p.o. 30min ennen tmp:tä)
Suuren haavan vaikea kipu	Peruslääke: parasetamoli ja/tai NSAID, gabapentinoidi, mahd. pitkävaikutteinen opioidi, jatkuva johtopuudutus Tarvittaessa: Vahva opioidi, oksikodoni po Toimenpide: Puudutus, sedaatio (midatsolaami po 7,5mg , lyhytvaikutteinen iv opiaatti), yleisanestesia

Huom!: NSAID=>happosalpaaja, opioidi =>ummetuksen esto!